

NBQ-004-001208 Seat No. _____

B. Ed. (Sem. II) (CBCS) Examination

April / May - 2017

EC - 5 : Environment Education

Faculty Code : 004

Subject Code : 001208

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

વિભાગ - ૧

૨૦

સૂચના : (૧) નીચે કુલ ૨૦ પ્રશ્નો આપેલ છે. દરેક પ્રશ્નની નીચે શક્ય ઉત્તરો દર્શાવતા ચાર વિકલ્પો આપ્યા છે. તેમાંથી સાચો ઉત્તર શોધી જવાબ લખો.

(૨) એકથી વધારે વિકલ્પો દર્શાવેલા હશે તો ઉત્તર અમાન્ય ગણાશે.

(૧) સમગ્ર પર્યાવરણનું કેન્દ્રબિંદુ કોણ છે ?

- (A) વનસ્પતિ (B) પ્રાણી
(C) માનવ (D) પક્ષી

(૨) એશિયા ખંડમાં શિક્ષણની વિવિધ કક્ષાએ પર્યાવરણ શિક્ષણનો સમાવેશ જરૂરી છે. એવું સર્વેક્ષણ કોનું છે ?

- (A) યુનેસ્કો (B) WHO
(C) યુનિસેફ (D) ઈકો ફ્રેન્ડ ઓર્ગેનાઈઝેશન

(૩) પૃથ્વીનો ઉપરનો પોપડો સામાન્ય રીતે કેવા પદાર્થોનો બનેલો છે ?

- (A) વાયુ (B) ઘન
(C) પ્રવાહી (D) એક પણ નહીં

(૪) જમીન, પાણી, સજીવ અને અચેતન પદાર્થોના સમન્વયને શું કહે છે ?

- (A) જીવાવરણ (B) પર્યાવરણ
(C) જલાવરણ (D) મૃદાવરણ

- (પ) વધુ પડતી સિંચાઈ કરવાથી કઈ સમસ્યા ઉદ્ભવે છે ?
- (A) ત્સુનામી (B) ક્ષારપ્રવેશ
(C) ધરતીકંપ (D) ગ્રીન હાઉસ અસર
- (દ) પૃથ્વી સપાટી પર થતાં મોટા ભાગના ભૂકંપ માટે કયું કારણ જવાબદાર હોય છે ?
- (A) સક્રિય જ્વાળામુખી (B) ભૂસ્ખલન
(C) જ્વાળામુખી પ્રસ્ફોટન (D) અનાવૃષ્ટિ
- (૭) ક્ષારવાળા પાણીનો પીવામાં ઉપયોગ કરવાથી કયો રોગ થાય છે ?
- (A) કોલેરા (B) ટીબી
(C) અસ્થિરોગ (D) પેરાલિસિસ
- (૮) એસિડ વરસાદ ક્યારે થયો કહેવાય ?
- (A) pH ૫.૬ હોય ત્યારે
(B) pH ૫.૬ કરતાં વધુ હોય ત્યારે
(C) pH ૫.૬ કરતાં ઓછી હોય ત્યારે
(D) બધા જ
- (૯) સૂર્યમાંથી આવતા પારજાંબલી કિરણો સામે પૃથ્વીનું રક્ષણ શાનાથી થાય છે ?
- (A) હાઈડ્રોજન (B) કાર્બન ડાયોક્સાઈડ
(C) ઓઝોન (D) નાઈટ્રોજન
- (૧૦) ભારતમાં પ્રથમ એસિડ વર્ષાનો અનુભવ ક્યાં થયો હતો ?
- (A) કલકત્તા (B) કાનપુર
(C) દિલ્હી (D) મુંબઈમાં ચેંબૂર
- (૧૧) પર્યાવરણ શિક્ષણના ક્ષેત્રો ક્યાં ક્યાં છે ?
- (A) ઉર્જા (B) સૌરપરિવાર
(C) વન્યજીવો (D) ઉપરોક્ત બધા
- (૧૨) “વૈશ્વિક જૈવ વૈવિધ્ય દિન” ક્યારે ઉજવવામાં આવે છે ?
- (A) ૨૯ નવેમ્બર (B) ૨૯ ડિસેમ્બર
(C) ૧૭ નવેમ્બર (D) ૧૭ ડિસેમ્બર

(૧૩) પર્યાવરણ શિક્ષણનો ક્યાં-ક્યાં વિષય સાથે અનુબંધ છે ?

- (A) સમાજશાસ્ત્ર (B) ભૂગોળ
(C) (A) અને (B) (D) ગણિત

(૧૪) ભારતના બંધારણની કઈ કલમમાં દરેક રાજ્યને તેના જૈવિક વારસાને જાળવી રાખવાની જવાબદારી સોંપવામાં આવે છે ?

- (A) 41(a) (B) 45(b)
(C) 57(a) (D) 51(a)

(૧૫) જૈવિક વૈવિધ્ય માટે કાર્યરત સરકારી સંસ્થા જણાવો.

- (A) જંગલખાતા વિભાગ (B) ગીર ફાઉન્ડેશન
(C) પ્રદૂષણ નિયંત્રણ બોર્ડ (D) (A) અને (C)

(૧૬) સાઈલેન્ટ વેલી પ્રોજેક્ટ ક્યાં આવેલો છે ?

- (A) કર્ણાટક (B) કેરલ
(C) નાગાલેંડ (D) અમદાવાદ

(૧૭) SRFDCLની સ્થાપના _____ માં કરવામાં આવી હતી.

- (A) ૧૯૯૬ (B) ૧૯૯૭
(C) ૧૯૯૧ (D) ૧૯૭૨

(૧૮) આપણે વિકાસ દ્વારા પર્યાવરણને નીચેની કઈ બાબતથી નુકસાન કર્યું છે ?

- (A) ઔદ્યોગિક ક્રાંતિ (B) હરિયાણી ક્રાંતિ
(C) ન્યુક્લિયર ક્રાંતિ (D) ઉપરોક્ત બધા

(૧૯) પર્યાવરણ અંગે જાગૃતિ લાવવામાં નીચેની કઈ બાબત બિનઅસરકારક સાબિત થાય છે ?

- (A) વૃક્ષારોપણ
(B) પર્યાવરણના પ્રશ્નોથી વાકેફ કરવા
(C) પર્યાવરણપ્રેમી વ્યક્તિઓનો પરિચય કરાવવો
(D) જીવનશૈલી ઊંચી લાવવી

(૨૦) અતિવૃષ્ટિ _____ ના કારણે થાય છે.

- (A) જંગલોનો વિનાશ (B) નદીના વહેણમાં પરિવર્તન
(C) રણ વિસ્તાર વધુ હોવો (D) એક પણ નદી

વિભાગ - ૨

- ૧ નીચેના પ્રશ્નોનાં ઉત્તરો સંક્ષિપ્તમાં લખો : ૬
- (૧.૧) જૈવિક વૈવિધ્ય એટલે શું ?
- (૧.૨) ભૂકંપના બે કારણો જણાવો.
- (૧.૩) પર્યાવરણ શિક્ષણના બે હેતુઓ લખો.
- ૨ નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ પાંચ પ્રશ્નોનાં ઉત્તરો આશરે ૭૫ શબ્દોમાં આપો : ૧૫
- (૨.૧) જૈવિક વૈવિધ્ય માટે કાર્યરત સંસ્થાઓની યાદી આપો.
- (૨.૨) પર્યાવરણ શિક્ષણનું મહત્ત્વ જણાવો.
- (૨.૩) હવા પ્રદૂષણનો અર્થ આપી તેને રોકવાના ઉપાય જણાવો.
- (૨.૪) એસિડ વરસાદની અસરો ટૂંકમાં લખો.
- (૨.૫) રાજ્ય સ્તરે પ્રદૂષણ નિયંત્રણ બોર્ડના છ કાર્યો લખો.
- (૨.૬) પર્યાવરણ અને વિકાસ વચ્ચેનો સંબંધ ટૂંકમાં જણાવો.
- ૩ નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ ત્રણ પ્રશ્નોનાં ઉત્તરો આશરે ૨૫૦ શબ્દોમાં આપો : ૧૫
- (૩.૧) પર્યાવરણ શિક્ષણનો કોઈ પણ ત્રણ વિષયો સાથેનો અનુબંધ જણાવો.
- (૩.૨) જૈવિક વૈવિધ્યનું મહત્ત્વ જણાવો.
- (૩.૩) ઓઝોન પટ્ટમાં છિદ્રો પાડવાના કારણો જણાવો.
- (૩.૪) પર્યાવરણ સંરક્ષણ અંગે જાગૃતિ લાવવા તમે તમારી શાળામાં કયા કાર્યક્રમોનું આયોજન કરવું જોઈએ ?
- ૪ (અ) નીચેનામાંથી કોઈ પણ એક પ્રશ્નો સવિસ્તર ઉત્તર લખો : ૭
- (૧) જમીન પ્રદૂષણનો અર્થ આપી તેના થવાના કારણો અને અટકાવવાના ઉપાયો વર્ણવો.
- (૨) ગ્રીન હાઉસ ઈફેક્ટ એટલે શું ? ગ્રીન હાઉસ ઈફેક્ટની અસરો અને તેને બચાવવાના ઉપાયો જણાવો.
- (બ) નીચેની ટૂંકનોંધો લખો : ૭
- (૧) પ્રોજેક્ટ ટાઈગર
- (૨) પાણીની જાળવણી અને વ્યવસ્થાપન.